

grijež. Time je problemu monogenizma-poligenizma oduzeta ona oštrina koju on sve donedavna imao.

Na kraju J. Scharbert postavlja nekoliko pitanja dogmatičarima, osobito u vezi s teološkim jezikom definicije nauke o istočnom grijehu.

Ova je knjiga stoga, kao sažeti prikaz sz. nauke o istočnom grijehu, od velike pomoći i egzegetima i dogmatičarima. Knjiga ima neprocjenjivu važnost i za dušobrižnike i za katoličke laike, jer pruža sveobuhvatnu panoramu sadašnjeg stanja diskusije o istočnom grijehu.

A. R.

*RUDOLF PESCH, Jesu ureigene Taten?, Quaestiones disputatae, sv. 52. Verlag Herder, Freiburg im Breisgau, stranica 166. Cijena: DM 19.*

U ovo se vrijeme mnogo raspravljalo o Isusovim čudesima kako u fundamentalnoj teologiji tako i u egzegezi. Rudolf Pesch, vrstan egzeget, koji se proslavio izvrsnim djelima o novozavjetnoj egzegezi, obradio je u ovoj knjizi pitanje Isusovih najvlastitijih djela u pravom smislu riječi. Čudesa Isusova shvaća kao »ipsissima facta Jesu« i obrađuje ih ozbiljnom suvremenom metodom egzegeze, tzv. metodom raščlambе redakcije i traženja najstarije tradicije u evanđeoskim tekstovima. Kao primjer koji je savršeno obradio uzео je izlječenje gubavca iz Markova evanđelja (Mk 1,40—45) i deset gubavaca iz Lukina evanđelja (Lk 17,11—19).

Pisac pristupa raščlambi i studiju tekstova rijetkim pedagoškim osjećajem. Proučava dotični tekst evanđelja kao što povjesničar umjetnosti proučava neki predmet iz drevne umjetnosti. Premda raščlanjuje tekstove s velikom stručnošću, ipak može i nestručnjak raščlambu pratiti i uživati ulazeći dublje u prošlost, sve do onih dana kada, je Isus djelovao u Palestini. Čitajući knjigu, čitalac se postepeno upoznaje s novom egzegetskom metodom koja pomaže da se sva pitanja koja čovjeku nastaju dok proučava evanđeosku baštinu bolje razumiju.

Pisac pokazuje kako Isusova čudesa možemo i moramo razumjeti jedino u okviru Isusova propovijedanja Kraljevstva Božjega. On posećuje posebno, završno poglavlje,

pitanju kako se odnose Isusova čudesa prema Isusovoj riječi kojom sam Isus tumači značenje svojeg čudesnog djela. U tom poglavlju pisac je iznio neke soteriološke i kristološke zaključke Isusovih »čudesa« koji imaju veliku važnost za fundamentalnu teologiju. Na kraju je pridodao još 16 teza koje kao »quaestiones disputatae« mogu poslužiti dogmatičarima i egzetima za novoobradbu pitanja Isusovih čudesa.

Knjiga je egzegetski tako ozbiljno pisana i novim uvidima i zaključcima tako bogata da je moramo preporučiti svim svećenicima koji nje-mački razumiju.

A. R.

*HEINRICH SCHLIER, Besinnung auf das neue Testament. Exegetische Aufsätze und Vorträge II. Herder 1967 (376 str).*

Možda nijedna vremena nisu bila tako nabita nepovjerenjem kao ovo naše. Možda ljudske riječi nisu nikad toliko rastavljale umjesto da ujedinjaju. Čini nam se da ljudska riječ nije nikad donosila toliko razočaranja koliko danas, da ljudska riječ nije nikad toliko zarobljavala, tjerala u očaj, ukazivala na bespuća, umjesto da oslobađa, tješi, rasvjetljuje horizonte i vodi na ceste života. Ljudska riječ doživljava svoju najveću »inflaciju«. Ta je riječ postala konačna, konačnija i od same ljudske egzistencije. Umjesto mosta postala je ponor među ljudima, umjesto da ukazuje na budućnost, ona je postala vjesnik razaranja sadašnjosti. Dok dogovori, pregovori, ugovori, sporazumijevanja, obećanja i nade padaju u vodu, dotle ratovi, sukobi, nepravde, patnje, zloporabe i licemjerstvo igraju glavnu ulogu na sceni svijeta.

Je li onda čudo da je iza posljednjeg rata teologija u Katoličkoj Crkvi postala posebno snažno naglašena biblijski. Treba i trebalo nam je niz »babilonskih sužanjstava« pa da otkrijemo kako je »kao med« dragocjena Božja Riječ. Dok sve riječi prolaze, Božja Riječ ostaje kao jedini jamac nade na beznadnim bespućima. Jer Božja Riječ ostaje i onda most kad svaka ljudska riječ razara i ubija. Covječanstvo ima na-

de dokle god u njemu živi utjelovlje-  
na Riječ Božja.

Ova knjiga želi doviknuti dana-  
šnjem čovjeku upravo tu nadu. H.  
Schlier je profesor za starokršćansku  
književnost na sveučilištu u Bonnu i  
jedan od vodećih današnjih egzege-  
ta. On osluškuje u knjizi Božju Ri-  
ječ i nad njom razmišlja, stavlja-  
jući kao motto Heideggerovu misao  
— znak koliko je ova knjiga izrasla  
iz upita ljudske i kršćanske egzisten-  
cije — da »sve zavisi o nama da li  
se još hoćemo i možemo zamisliti«.  
U knjizi je sabrano 26 egzegetskih  
članaka i predavanja napisanih izme-  
đu 1955. i 1964. godine. Schlier obra-  
đuje u njima najprije svojevrstnost  
i neuporedivost biblijske teologije u  
odnosu prema ostalim teološkim di-  
sciplinama. On želi zatim razmotriti  
jedinstvenost kršćanske egzistencije,  
istražiti pitanja Pavlove ili Ivanove  
teologije, podsjetiti na duboku ozbilj-  
nost posljednjeg suda u Ivanovu Ot-  
krivenju i pokazati čovjeka u svjetlu  
novozavjetne teologije. Sve je to pro-  
žeto posebnom ozbiljnošću, egzisten-  
cijalnom angažiranošću i spremno-  
šću za slušanje Riječi Božje.

Knjiga nije namijenjena samo teo-  
lozima nego i svima koji su sprem-  
ni da ih u Novi zavjet uvede struč-  
njak za egzegezu i koji, razočarani  
ljudskom riječju, traže čvrsti temelj  
Božje Riječi.

T. I.

*HEINRICH SCHLIER — FRANZ  
MUSSNER — FRIEDO RICKEN —  
BERNHARD WELTE, Zur Frühge-  
schichte der Christologie, Quaestio-  
nes disputatae, sv. 51, 118 stranica  
Verlag Herder, Freiburg im Breigau,  
cijena: 15 DM.*

Ova je knjiga zajedničko djelo.  
Svaki od autora nastoji sa svojeg  
stanovišta svojim doprinosom pripo-  
moći boljem razumijevanju prvokr-  
šćanske kristologije od biblijskih  
tekstova do nastanka i razvitka kri-  
stoloških formula na Nicejskom sa-  
boru.

Heinrich Schlier i Franz Mussner  
obrađuju biblijske začetke kristologi-  
je. Friedo Ricken istražuje nastanak  
i povijest nicejske formule *homo-*  
*usios*, a Bernhard Welte, koji je ujed-  
no uredio cijelu knjigu, u sintezi pri-  
kazuje povijest ranokršćanske kri-

stologije sve od biblijskih podataka  
do nicejskog sabora.

Ovim obradbama ranokršćanske  
kristologije učinjen je velik doprinos  
dogmatskoj teologiji koju treba uvi-  
jek iznova na temelju biblijskih po-  
dataka i ranokršćanske misli osmi-  
šljavati.

Knjiga je danas vrlo aktualna, jer  
obrađuje pitanje koje nije samo  
*quaestio disputata* nego još uvijek  
*quaestio disputanda*. Danas suvreme-  
ni čovjek teško razumije biblijske  
podatke koji do njega dolaze u ru-  
hu tradicionalne dogmatike koju su  
mu namrli njegovi predci. S obzirom  
na kristologiju, pitanja postavljaju  
ne samo teolozi nego i obični vjer-  
nici. Vjernici su danas postali zre-  
liji i ne uzimaju sve pod »gotov  
groš«. Oni danas ne postavljaju pi-  
tanja samo o crkvenoj organizaciji  
nego i o dogmatskim, biblijskim i  
moralnim istinama. Vjernici sluša-  
ju danas u suvremenoj obnovljenoj  
liturgiji Riječ Božju mnogo više  
nego ranije. Pri tom čuju rečenice ko-  
je su im strane i koje ne mogu do-  
vesti u sklad s onim što su čuli na  
vjeronauku. Često se čuje pitanje da  
li je Isus Biblije doista Isus Crkve  
i naše dogme. Egzegeti i dogmatičari  
moraju danas surađivati i doprini-  
jeti boljem razumijevanju podataka  
Biblije i dogmatske formulacije. Tu  
ništa ne znači biti napredan ili biti  
konzervativan, nego svatko mora bi-  
ti stvaran i objektivn. Ova knjiga je  
stvarna i objektivna obradba rano-  
kršćanskih podataka.

Budući da knjiga ima tako zama-  
šno značenje za suvremenu teologi-  
ju, ne možemo a da je toplo ne pre-  
poručimo svim svećenicima koji ra-  
zumiju njemački.

A. R.

*WER IST IN GOTTES NAMEN  
DIESER JESUS?* 25 razmatranja o  
Isusu Kristu. Izdao Harry A. A. Mou-  
rits, a predgovor njemačkom prije-  
vodu napisao je Manfred Plate. Ver-  
lag Herder, Freiburg 1971. Cijena:  
15 DM, 192 stranice.

Nema osobe u povijesti čovječan-  
stva koja bi toliko zaokupila suvre-  
meni svijet kao što je to osoba Isu-  
sa iz Nazareta. Osobito je u novi-  
je vrijeme porastao interes za oso-  
bu Isusa Krista i to u svim gotovo